

Om Landbrugets Kreditforhold.

Kreditforholdene spiller overalt i de nuværende Samfundsforhold en saa stor Rolle, at det vil være paa sin Plads at optage dette Emne til Forhandling, for at komme til Klarhed over, om vort Landbrug i fuldt Maal nyder godt af de Fordele, velordnede Kreditforhold kan yde denne, lige saa godt som enhver anden Forretningsgren i Samfundet. Det er saare naturligt, at Landbruget paa dette Omraade kommer bag efter Handels- og Industriforretningerne, eftersom det for et Par Menneskealdre siden ikke havde stor Brug her tillands for Kredit, hverken som Laan i selve Eiendommene eller til Landbrugets løbende Omsætning. Bøndergaardene vare for det meste Fæstegaarde og kunde derfor i tidligere Tider ikke bebyrdes med Gjæld uden Fæsteherrøns eller Regjeringens Tilladelse, og de større Eicdomme vare tildels Lehns- og Fideikommisgodser, som heller ikke turde bebyrdes med Gjæld. I selve Landbrugets Drift fordredes der ikke megen Omsætning af kontante Penge, da Landmanden for det meste selv forarbeidede sine Redskaber og Klæder, samt næsten udelukkende forbrugte egne frembragte Stoffer til Fødemidler; de kontante Penge, der indkom, brugtes nærmest kun til at bestride Arbejdsløns, Skatter og Afgifter. Hvad der indkom ud over dette var for det meste

Landmandens Overskud, der da opbevaredes til daarligere Tider, eller opsamledes som Arvelod til Børnene.

Først henimod Midten af dette Aarhundrede, da Landmandens Kaar i høi Grad forbedredes, paa Grund af Landbrugsprodukternes stigende Pris, og Pengene bleve rigeligere iblandt Bondestanden, oprettedes der Sparekasser for at skabe sikre Steder, hvor de opsparede Midler kunde indlægges og gøres rentebærende. Disse Sparekasser tjente saa igjen den unge Landmand som Laangiver, naar han overtog sin Fædrenegaard — i Reglen for en meget billig Pris. Og i den sidste Menneskealder har disse Sparekasser næsten været de eneste Pengeinstituter i Nordslesvig, der har tjent Landbruget i dets Pengeforhold. Som bekjendt har det været Skik og Brug, til dels som Følge af Fæsteforholdene, at Sønnen fik Gaarden meget billig, saa at han i Reglen let i Løbet af nogle Aar kunde faa Gjælden afbetalt, og dermed sit Gjældsforhold til Sparekassen afviklet. Det var vist for en tredive til fyrretyve Aar siden en stor Sjældenhed, i hvert Fald i Sundeved, at en ældre Landbruger havde Gjæld paa sin Eiendom. Undtagelser herfra danner kun de enkelte Landbrugere, der erhvervede Eiendommene ved frit Kjøb og allerede den Gang maatte betale dem med en forholdsvis høi Kjøbesum.

Anderledes stiller Sagen sig i de senere Aartier, hvor Eiendomspriserne ere stegne betydeligt, og Arvekravet fra Medsøskendes Side efter Ophævelsen af Fæstevæsenet har ført til, at de, der overtager Gaardene, maa betale dem med en langt høiere Pris, end det tidligere var Tilfældet, ja en saa stor Sum, at de i de fleste Tilfælde ville være ude af Stand til at faa den afbetalt under deres

Virksomhed. Naar hertil kommer, at selve Landbrugets Drift nutildags fordrer langt større Driftskapital, idet man ikke kan nøies med en saa simpel og lidet bekostelig Drift som tidligere, maa Landbrugets Krav efter solide, billige og velordnede Kreditforhold siges at være fuldtud beretigede. I denne Henseende mener jeg endnu, der er meget at opnaa for de nordslesvigske Landmænd, naar de selv vil gribe Initiativet og med Energi gennemføre Sagen paa en praktisk Maade. Er dette ikke Tilfældet, kan der ikke ventes nogen Forbedring; thi andre Samfundsklasser ville naturligvis ikke her træde hjælpende til, da Landbrugets bedre Kreditforhold absolut materielt ikke ville gavne dem.

Vi ville nu betragte de Pengeinstituter, som vort Landbrugs Kreditforhold for Øieblikket nærmest er afhængig af. Vi har da, som et, der ikke direkte er knyttet til Egnen men derimod til hele Provindsen, den slesvig-holstenske Kreditforening — en Indretning, som desværre endnu kun synes lidet kjendt i vor Egn, og som vi derfor heller ikke have høstet den Fordel af, som vi alt burde have gjort. Dette er vel nærmest begrundet i de sproglige Forhold, der gjør det vanskeligt for Folk at følge med i, hvad der sker syd paa, efter at der hverken fra de ledende Mænds eller fra den danske Presses Side drages den tilbørlige Omsorg for, at de Sagerne vedrørende Aktstykker oversættes i det danske Sprog. Jeg vil derfor i korte Træk skildre Kreditforeningens Virksomhedsmaade.

Dens Virksomhed omfatter hele Provindsen (Hertugdømmerne). Som Garantifond har Provindslanddagen ydet den en Kapital af 100,000 *M.*; enhver, der søger Laan igjennem dens Bestyrelse er Medlem, og Medlemmerne ere solidarisk ansvarlige for de muligvis opstaaende Tab,

forsaavidt Garantifondet ikke kan dække samme. Forvaltningsomkostningerne, Tilskud til Reservefondet betales af Laantagerne med $\frac{1}{4}$ pCt. pro Anno. Forretningsgangen er følgende: den, der ønsker at optage et Laan igjennem Kreditforeningen, stiller Andragende desangaaende til Forvaltningen, denne lader da foretage en Taxation af Eiendommens Værd, og Laanets Størrelse bestemmes ifølge denne og Eiendommens Grundskat (Nettoudbyttet). Er der saaledes opnaaet Klarhed over, til hvilken Høide Foreningen vil give Laan, kan Ansøgerne faa Laanet til en saadan Størrelse, men selvfølgelig ogsaa til et mindre Beløb. For det ønskede Beløb udsteder Foreningens Bestyrelse Kreditforenings-Obligationer og lader Laanets Størrelse indføre i Vedkommendes Folio i Panteprotokollen. De udstedte Obligationer kunne faaes til 4 pCt., $3\frac{1}{2}$ pCt., ja endog til 3 pCt. pro Anno Renter foruden $\frac{1}{2}$ pCt. Amortisation og $\frac{1}{4}$ pCt. Forvaltningsomkostninger. De saaledes modtagne Obligationer sælges paa Børsen eller til Bankinstituter til Dagens Kurs. Denne bestemmes ei alene af Rentens Størrelse, men ogsaa af Pengenes Rigelighed og den Tillid, som Pengeinstitutets Soliditet og hele Forvaltning nyder blandt Landets Pengemænd.

Amortisationen betales aarlig indtil Laanets fuldstændige Udbetaling, der med $\frac{1}{2}$ pCt. vil være tilendebragt i 58 Aar. Ønsker en Laantager at tilbagebetale Laanet tidligere, kan dette ske, og vil han da ikke have at tilbagebetale det i kontante Penge, men i Obligationer, som han kan søge at tilkøbe sig, naar Kursen staar lavt.

Denne Slags Kreditforeninger har allerede for længere Tid siden faaet stor Udbredelse i Danmark, hvor de navnlig gjorde stor Gavn ved at skaffe de nødvendige Laan

tilveie for Overgangen af saa megen Fæstejord til Selveiendom. I de senere Aar har der endog i Kongeriget dannet sig saadanne Kreditforeninger for mindre Jordbrugere, saakaldte Husmænd, med fuldstændig Garanti fra Statens Side. En stor Del af den Gjæld, Jordeiendommene i Danmark ere bebyrdede med, ere Kreditforeningslaan. Det er jo ogsaa utvivlsomt, at denne Slags Laan har været til stor Velsignelse for Landbruget, især i den Tid, da Jorderne endnu ikke vare saa stærkt bebyrdede med Gjæld og Tiderne gunstige, saaledes at Landmanden let kunde betale Renten, Amortisation og Forvaltningsomkostningerne; men efterhaanden, som Gjælden er voxet og Konjunkturerne blevne daarligere, føler man det nu som en for stor Byrde at afdrage Penge paa første Hypothek og kræver derfor fra mange Sider, at der for de første Hypoteker udstedes uamortisable uopsigelige Obligationer mod Stats- eller Kommune-Garanti. Ja et enkelt Parti i Tydskland gaar endnu videre og forlanger, at Staten skal give uopsigelige Laan paa første Hypothek til samme Rente og øvrige Betingelser, som denne er istand til selv at reise Laan for. Kun Laan paa anden Hypothek skulle da være amortisable. At saadanne Kreditforeningslaan ere til stor Fordel for Landbruget er jo indlysende, idet den ikke alene byder Landmanden Penge til en billig Rente, men ogsaa med en let Amortisationsmodus, saa at vedkommende paa en bekvem Maade faar sin Gjæld afbetalt, og saaledes Aar for Aar umærkelig forbedrer sin Status. Saadanne Laan ere derfor i Reglen at foretrække for Sparekasselaan.

Dernæst maa Egnens Sparekasser vel nævnes som de af Landmændene endnu mest benyttede Pengeinstituter. De ældste af disse Instituter skriver sig fra første Halvdel

af vort Aarhundrede*) og er, saavidt man kan skjønne, af Befolkningen blevne oprettede den Gang for at byde Folk et sikkert og bekvemt Sted til at anbringe deres opsparede Midler til en taalelig Rente, og vel intet andet Steds i Verden har Sparekassevæsenet vunden en saadan Tiltro og Benyttelse som her i Hertugdømmerne. Ifølge den tyske Sparekassestatistik er Provindsen Slesvig-Holsten nemlig den, der har det største Sparekasseindlæg pr. Hoved. Ihvorvel man deraf skulde slutte, at Sparekassevæsenet ogsaa skulde have udviklet sig til en Fuldkommenhed, der kunde have holdt Skridt med de Fordringer, Nutiden med Rette kan stille til saadanne Instituter, der sidde inde med det meste af Befolkningens opsparede Kapitaler og i Reglen nyde dens ubetingede Tiltro, som tilmed have samlet store Reservefond, og desuden have uddelt store Pengemidler i veldædige Øiemed, er dette efter min Mening dog langt fra Tilfældet. Tværtimod maa man undres over og særdeles beklage, at vore ledende Mænd i de forskjellige Sparekassers Forvaltninger gennemgaaende ere blevne staaende paa det gamle Stade, hvorpaa Virksomheden begyndtes for 50 Aar siden. Derved have de i Stedet for yderligere at fremme saavel Indskydernes som Laantageres Vel ofte direkte været Skyld i, at Laantagerne have arbejdet sig dybere i Gjæld, ligesom mangan

*) De ældste Sparekasser i Nordslesvig ere Haderslev, Aabenraa og Flensborg Sparekasse, alle oprettede 1819, derefter komme Sparekasserne i Sønderborg og Tønder, oprettede 1820, Løgumkloster 1821, Højer 1843, Broager og Hostrup 1845, Graasten 1847, Løjt 1851, Sundeved og Omegn 1852 o. s. v. I Sønderjylland var der allerede tidligere oprettet Sparekasser i Slesvig (1815), Kappel (1817) og Lyksborg (1818). (Red. Anm.)

Kautionist ogsaa har tabt betydelige Beløb paa Grund af Sparekassernes gamle forældede Laanesystem. Ikke at tale om, at vore Sparekasser slet ikke have forstaaet at være til Gavn for deres Klienters daglige Omsætninger. Dette er noget, som de til Dato have betragtet som liggende aldeles udenfor deres Virksomhed og alene henføre til Laaneinstituternes Forretninger, men jeg er bange for, at de ved at stænge dette ude, ogsaa let vise Sparekassernes bedste Støtter bort; thi gaar Middelstanden først til Bankerne med en Del af deres Pengeomsætninger, tage disse ogsaa let Resten, og Sparekasserne blive da kun Steder, hvor smaa opsparede Beløb fra Børn og Arbeidere søge hen. De ville maaske spørge, hvorledes jeg da tænker mig Sparekassernes Indretning, og jeg vil derfor i korte Træk gjøre Rede for mine Anskuelser i saa Henseende.

Som bekjendt modtage vore Sparekasser jo smaa Indskud, i Reglen fra en Mark til et vist Beløb af nogle Hundrede.

Hvad Indskudene angaar, mener jeg, at der overalt burde indrettes Sparemærke-Indskud. Dette har man allerede gjort enkelte Steder, for at give Børn Leilighed til, naar de ere komne i Besiddelse af en 10-Penning, strax at bringe den i Sparekassen, ved at købe sig et saadant Mærke, der burde kunne kjøbes i enhver Butik, ligesom enhver som helst anden Artikel. Sparemærkerne klæbes paa et Kort, og efter at dette er fuldtklæbet, indsendes det til Sparekassen. Der kunde ogsaa godt gives Mærker til 50 Penning Stykket, som hovedsagelig skulde være beregnede for Arbeidere; muligvis, der om Lørdagen, naar der gjøres Indkjøb, kunde blive lidt tilovers, der vilde da strax bydes dem Leilighed til at faa dette indsat i Sparekassen; maaske

at den Handlende kunde have Interesse af at skjænke dem saadanne Sparekassmærker i Rabat paa, hvad der kjøbes, i Stedet for som saa ofte at give alskens Knas i Tilgift. Efter mine Erfaringer gjælder det kun om at vække Menneskets Sparssommelighedssands for at skabe en velhavende Befolkning; thi det Menneske, der daglig sparer lidt af sin Fortjeneste, bliver med Tiden velhavende, hvorimod en rig Mand, som daglig bruger mere end sin Indtægt, absolut bliver fattig.

Dernæst burde vore Sparekasser optage Forsikringsindskud, saakaldte „Sperreinlage“, for paa en bekvem Maade at give Befolkningen Leilighed til at opsamle Kapitaler til bestemte Tilfælde i Livet, som f. Ex. Militærtjeneste, Giftermaal eller Alderdom. Betydningen af denne Slags Indskud er, at Vedkommende, der indsætte et Beløb i Sparekassen paa denne Maade, faar udstedt en Sparekassbog lydende paa, at han faar Beløbet udbetalt med Renter og Rentersrenter, naar det bestemte Tilfælde i Livet indtræder, som blev forudsat, da Indskudet gjordes. Han bliver altsaa i retslig Forstand først Eier af Beløbet til denne Tid. Som Følge deraf kunne saadanne Indskud hverken pantsættes eller pantses, og de ville derfor i alle Tilfælde sikres Vedkommende, hvorledes hans Forhold i Livet end maatte blive. Den preussiske Sparekasselovgivning hjemler den Enkelte saadanne Indskud indtil en Sum af 15,000 Mark. At der heri vilde ligge en stor Velsignelse for Befolkningen er utvivlsomt. Vedkommende kan til enhver Tid, naar han har noget tilovers, sikre sig dette til Indtrædelsen af bestemte kritiske Tilfælde i Livet og nyder fulde Renter og Rentersrenter; ja Sparekasserne vilde jo endog være istand til at betale en lidt høiere

Rente for denne Slags Indskud, end for almindelige Indskud. I Sammenligning med Livsforsikringsselskabernes Virksomhed, vilde Sparekasserne ved at modtage den Slags Indskud, byde Befolkningen den større Fordel, at Præmierne ikke absolut skulde betales til bestemte Tider, samt tilmed spare Vedkommende alt, hvad disse Selskaber tjene til deres Aktionærer og betale i Provision og Reiseudgifter til deres Agenter.

En anden Slags Virksomhed, som Sparekasserne efter min Mening burde optage, er Oprettelsen af Conto-Courent-Contoer imod betryggende Sikkerhed for alle Forretningsvenner indenfor deres Virksomhedsomraade, for derved at give enhver Leilighed til at indlægge sine kontante Penge paa kortere Tid, selvfølgelig imod en billigere Rente, ligesom at give de, der ønske det, Kredit-Conto imod en normal Rente. Landboerne vilde derigjennem, ligesom Handelsstanden igjennem Bankerne, altid være istand til at disponere i deres Forretningsanliggender uden at være indskrænkede af deres Betalingsforhold. Sparekasserne vilde saaledes blive Centralpunkter for Landboernes daglige Omsætning og enhver Landmand istand til at indskrænke sin egen kontante Kassebeholdning til nogle faa Lomme-penge.

Samtidig burde det tillades Contohaverne at afgive Anvisninger, saakaldte Checks, paa Sparekasserne til anden Mand. Dette er en Indretning, som desværre endnu er saare lidt kjendt her til Lands, men som forlængst i en Menneskealder har dannet et væsentligt Led i den daglige Omsætning i andre Lande.

De Fordele, en saadan Indretning vilde byde Landbefolkningen, vilde være, at de kontante Pengebeholdninger,

enhver nu maa sidde inde med, bleve rentebærende, at de saaledes vare sikkert opbevarede for Tyveri og Ildsvaade, og at Folk ikke kom i Fristelse med at udgive Penge til Extra-Anskaffelse af unødvendige Gjenstande, noget som man igjennem den daglige Erfaring tidt ser er Tilfældet, naar der haves en større Kassebeholdning. Desuden er Conto en betydelig Besparelse i Stempel for de, der laane.

Endnu en Virksomhed, som vore Sparekasser burde optage, er Indretning af brandfrie Lokaler, saa at de imod en lille Godtgjørelse kunde modtage Værdipapirer og andre vigtige Dokumenter til Opbevaring. Man har jo desværre ved de nutildags saa ofte indtrædende Ildbrande i straatækkede Bygninger Erfaring af, hvor tidt saadanne Ting nu gaa tilgrunde, og i mange Tilfælde tilføie Eierne uerstattelige Tab. Det vilde jo dog aabenbart være langt lettere i Forening at indrette saadanne Gjemmer, end naar hver Mand selv skal gjøre det.

Hermed tror jeg nu at have nævnt de Forandringer i vore Sparekassers Virksomhed, som maa anses for tidssvarende. Jeg vil derpaa vende mig til deres Laaneverksamhed.

Som Regel udlaane Sparekasserne deres Midler mod Hypothek i Jord og Bygninger, og imod Kaution paa lange og korte Gjældsbeviser. Hvad Soliditeten for Sparekassen angaar, kan en saadan Udlaansmaade jo være betryggende nok, naar Hypotheklaan kun ydes indenfor en normal Grændse, og der altid sørges for vederhæftige Kautionister. Spørger man derimod om et saadant Udlaanssystem er til Gavn for Almenvellet iblandt Landbostanden, er det en hel anden Sag, og da mener jeg, at vore Sparekasser ogsaa i denne Henseende kunde indrette deres Udlaanssystem paa en heldigere Maade.

Jeg er i saa Henseende af den Mening, at Sparekasserne burde inddele deres Hypothekudlaan i en første og anden Hypothek i Landeiendomme, og Grændsen derimellem burde være trukken saaledes, at første Hypothekslaan kun gaves til en saadan Høide, at Jordeiendommene selv under daarlige Konjunkturer vilde være istand til med Lethed at svare Renten af disse Laan, som burde stilles yderst billig, kun en lille Ubetydelighed høiere end almindelig Indskudsrente, for dermed at dække lidt af Forvaltningsomkostningerne, samt være uamortisable. Derimod burde der gives Laan paa anden Hypothek, som gaar høiere op imod Eiendommens Værdi, end det nu i Almindelighed er Tilfældet, men til Gjengjæld burde disse Laan aarlig amortiseres med en saa stor Procentsats, at man kunde gjøre Regning paa, at enhver Mand under sin Virksomhed som Jordbruger kunde have Laanet tilbagebetalt, saaledes at idetmindste enhver Jordbruger under sin Virksomhed havde tjent en Kapital, der svarede til hans Gjæld paa anden Hypothek, naar han overlod Eiendommen til Sønnen. Denne kunde da optage et nyt anden Hypotheklaan, der saaledes som Minimum kom til at udgjøre de øvrige Søskenes Arvepart. Der vilde maaske imod denne Ordning kunne indvendes, at det for mangen en Mand kan være for trykkende baade at faa sine anden Hypotheklaan amortiserede og desuden opspare sig en lille Kapital til at leve af paa sine gamle Dage; men dertil kan jeg kun svare, at han da alt har overtaget sin Eiendom for dyt. Hvad vil Følgen blive for den næste Landbrugs-Generation, naar de nuværende Eiere som Regel ei kunne afbetale paa deres Gjæld? Landbostanden vil forarmes, og Børnene, paa et nær, ingen Arvepart faa, ligesom i de gamle Tider

under Fæsteforholdene, da Gaarden næsten gjældfrit overlodes den Arveberettigede, og de andre Søskende bleve arveløse, hvor Faderen ikke havde set sig istand til at lægge lidt til Side til dem. Ja, det vil endog gaa meget daarligere, eftersom der dog den Gang forblev en velhavende Bondestand, mens der nu er Udsigt til en forarmet Bondestand, hvis saa meget ikke engang kan opnaas. Landbostanden maa, medens det er Tid, paalægge sig selv Forpligtelser, som kan bevare Velstanden indenfor dens Rækker, ellers er det klart, at den i de næste Generationer gaar sin Armod imøde med sikre Skridt.

Foruden Hypotheklaan bør Sparekasserne vel bibeholde deres Udlaansnaade med lange Gjældsbeviser imod vederhæftig Kaution, men de burde for denne Slags Laan indføre en temmelig stor Amortisationsmodus. Det er urimeligt, at vore Sparekasser i saa stor Udstrækning, som det nu er Tilfældet, tillade den ene Medborger at leve paa andre Medborgeres Kredit Aar ud og Aar ind, uden at paalægge Vedkommende at afdrage en Del af saadanne Laan hvert Aar. Denne Laanemodus er efter min Mening Sparekassernes svageste Punkt. Den har foraarsaget mangan Mand hans Ruin, dels som Laaner og dels som Kautionist, og det er mig uforklarligt, at ledende Mænd i vore Sparekasseforvaltninger ikke forlængst have faaet Øinene aabnede i saa Henseende.

Laan paa bestemt kort Tid burde Sparekasserne heller ikke yde imod Gjældsbevis, men derimod kun mod virkelig Vexel til større Betyggelse for Kautionisterne. Forskjellen er, foruden en Besparelse i Stempel for Laanene, denne, at man som Underskriver paa en Vexel kun er ansvarlig tre Dage efter Forfaldsdagen, forudsat at Vexlen ikke pro-

testeres, hvorimod man som Kautionist paa et Gjældsbevis er ansvarlig i to Aar, dersom det ikke behager Sparekasseforvaltningen at indklage Laaneren for. Det er sandelig en stor Forskjel, om man yder Garanti for en Mand paa nogle enkelte Maaneder og saa selv raader for, om man vil fortsætte, eller om man ufrivillig vil kunne tvinges til at udstrække Kautionen paa Aaringer, i hvilken Tid Laanerens Forhold mange Gange kunne forandre sig til det daarligere.

Hvad nu selve Forvaltningen af vore Sparekasser angaar, da er denne jo i Reglen betroet Egnens mest ansete og hæderligste Mænd som Hædersposter, og takket være disse Mænds Hæderlighed, ere vore Sparekasser jo blevne forskaanede for Svig i Forvaltningen. En anden Ting er, om Forvaltningen ikke i Fremtiden som Regel burde ændres lidt i Formen paa Grund af det større Omfang disse Instituter have faaet, navnlig ved Indførelsen af en større Kontrol, og for at give de fra Forretningsstedet mere fjerntboende Sparekasse-Garanter Leilighed til at være Medlemmer af Bestyrelserne. Forvaltningen burde efter min Mening sammensættes af en Direktion, som fører den daglige Forretning, og et Tilsynsraad, der fører Tilsynet og Kontrollen med Direktionen, og tillige udøver den afgjørende Indflydelse paa Sparekassens større Forvaltningsforhold.

Hvad Sparekassernes opsparde Reservefond og Kautionisternes Garantifond angaa, da ere begge disse Faktorer, der jo tilsammen danne den Sikkerhed, Sparekasserne byde deres Indskydere, i Reglen meget smaa, og da navnlig Kautionisternes Garantifond, som især ved de ældre Sparekasser ere meget ubetydelige; men disse have jo saa til Gjengjæld opsamlet et større Reservefond af det aarlige

Overskud. Det er helt eiendommeligt, at Sparekasserne overalt betragtes som de Malkekøer, der aarlig skulle malkes til Fordel for alle saakaldte almennyttige Formaal, som Folk kunne finde paa at sætte i Scene, samt til Understøttelse for Trængende. Forunderligst er det dog at se, med hvilken Lethed Generalforsamlingerne udstrø en Del af de mangen Gang af Sparekassernes Laanere surt fortjente Renter, istedetfor muligvis at virke hen til, at Renten for Sparekassernes Udlaan nedsattes, eller Renten for surt erhvervede Spareskillinger opsattes. Det er jo dog først og fremmest i denne Retning, Sparekassernes ledende Mænd have at virke for Institutterne paa de aarlige Generalforsamlinger, samtidig med at de bør arbeide hen til at besørge Om sætningerne paa en bekvem og tidsvarende Maade indenfor dens Omraade, saaledes at Sparekasserne ret kunne være til Nytte og Hjælp i alle Landbostandens Pengeforhold og gjøre det overflødigt for den at henvende sig til Kjøbstædernes Bankinstituter. Garanterne for Sparekasserne ere som oftest heller slet ikke de Folk, der burde have den største Indflydelse paa saadanne Instituter. Saadanne Kautionsrettigheder eller Forpligtelser, som man kan kalde dem, der i sin Tid ere overtagne af enkelte dalevende Mænd, ere dels gaaede i Arv fra Fader til Søn, og dels, hvor ingen Arvinger ere forblevne ved Eiendommen, overdragne eller i enkelte Tilfælde solgte til gode Venner og Bekjendte i den Formening, at der kunde opnaaes financier Fordel, idet det opsparede Reservefond muligvis kunde blive Gjenstand for Deling mellem Kautionisterne. Saadanne Folk have jo desværre i Reglen ingen Forstaaelse af hele Sparekassevæsenet. Skylden ligger imidlertid ikke helt hos dem, men ogsaa hos de ledende Mænd, der ikke

have forstaaet at gjøre Sparekasserne til Institutioner, som enhver i Samfundet, hvorledes hans Forhold end er, enten han er Indskyder af opsparede Midler eller Laansøger, eller han vil benytte dem til sine løbende Omsætninger eller til Forsikring, kunde benytte og føle som uundværlig for ham. Der burde derfor ogsaa gives alle selvstændige hæderlige Mænd Leilighed til at blive Medgaranter for Egnens Sparekasse, men ikke for en saa latterlig lille Sum af 20 til 30 Mark, som Tilfældet er enkelte Steder, men for en Sum af flere hundrede Mark, saaledes at Garantifondet nogenlunde stod i Forhold til de Penge, Sparekassen arbejder med. Derved vilde Interessen og Om-sorgen for Institutets tidssvarende og formaalstjenlige Forvaltning iblandt Garanterne betydelig forøges, ligesom det vilde bidrage til, at kun Folk med virkelig Interesse for og Kjærlighed til vort private og frie Sparekassevæsen tegne sig som Garanter. Sorge vore frie private Sparekasser ikke for en mere fyldestgjørende Virksomhed her paa Landet, er der let Fare for, at der kunde skrives til Oprettelse af saakaldte Kommunalsparekasser, som jeg vilde anse for saare uheldigt, da der derved vilde skabes smaa Sparekasser, der maatte arbeide i mange Aar, forinden de vinde den Tiltro, der er fornøden, hvis de skal kunne optage en fyldestgjørende Virksomhed iblandt Landbefolkningen, mens vore nuværende Sparekassers Kraft alligevel lammes, idet der bleve flere Instituter om at gjøre de Forretninger, som de nuværende med Lethed kunne overkomme.

Kjøbstædernes Laaneinstituter have til Dato endnu ikke været til synderlig stor Gavn for Landbrugerne, og eftersom saadanne Instituter sædvanlig ere oprettede som Aktieselskaber med det Formaal for Øie, at tjene Penge for

Aktionærerne, er det jo meget sjældent Tilfældet, især hos de Banker, der arbeide med Landboerne, at man der kan forskaffe sig billige Penge.

Heldigst vilde det være, dersom vore Sparekasser vilde udvide deres Virksomhed saaledes, at Landbefolkningens Krav paa gode Kreditforhold kunde tilfredsstilles derigjennem, samtidig med, at de ved en fornuftig Udlaansmodus og ved i alle Omsætningsforhold at vække Befolkningens Sparsommelighedssands i høi Grad bidrage til Velstandens Bevarelse blandt Landbefolkningen.

Gammelgab, i December 1892.

C. P. Wolff.
